

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Нікола С. О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Кальнєва А. С.

студентка 4 курсу, напрям підготовки
«Фінанси, банківська справа та страхування»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Видатки бюджету є важливим елементом у функціонуванні держави. Розвиток суспільства напряму пов'язаний з видатковою частиною бюджету. Тому на кожному етапі формування видатків, ми маємо розуміти, які існують проблеми у видатковій частині державного бюджету, і яким чином їх вирішувати.

Соціально – економічне становище будь – якої країни залежить від обсягу та складу державних видатків. Для економічного зростання обов'язково треба активізувати інвестиційну діяльність держави, створити ефективні і найоптимальніші механізми організації державного регулювання, покращити трудові умови, внаслідок підвищити якість трудового потенціалу за рахунок видаткової частини бюджету на освіту, охорону здоров'я та охорону навколишнього середовища, тим самим створивши умови для соціально – економічного розвитку суспільства. Для забезпечення політичної та соціальної стабільності, недопущення вторгнення інших держав та забезпечення громадської безпеки в бюджеті передбачені непродуктивні видатки, а саме на оборону. Всі ці фактори є обов'язково необхідними для економічного зростання держави [1].

В кожній державі є певні параметри фінансування найважливіших державних функцій. Відповідно до всесвітньої організації охорони здоров'я

видатки на охорону здоров'я повинні становити від 5% (мінімальний рівень) до 10% (для розвинутих країн) ВВП, видатки на освіту – 5 – 7% ВВП, а на науку – від 1,5% – 3% ВВП.

Для розуміння відповідності видатків України до всесвітніх параметрів, необхідно провести аналіз показників ВВП України за 2016 – 2020 рр. і видатків державного бюджету України на охорону здоров'я і освіту за 2016 – 2020 рр. та розрахувати показники (табл. 1).

Таблиця 1

Співставлення структури видатків державного бюджету
з показниками всесвітніх стандартів

Показники	Показники всесвітніх стандартів	Роки				
		2016	2017	2018	2019	2020
1. Видатки на охорону здоров'я відносно ВВП, %	5 – 10% від ВВП	3,2	3,4	3,3	3,2	3,4
2. Видатки на освіту відносно ВВП, %	5 – 7% від ВВП	5,4	5,9	5,9	6	6,1

Джерело: сформовано у співавторстві на основі даних [2, 3].

За результатами розрахунків, добре видно невідповідність видатків на охорону здоров'я до світових показників, так як в середньому показники складають 3,2% – 3,4%, за досліджуваний період, які значно нижче від мінімального рівня (мінімальний рівень 5% від ВВП), визначеного Всесвітньою організацією охорони здоров'я. Видатки на освіту знаходяться на рівні показників 5,4% – 6,1%, вони відповідають світовим стандартам.

З цього можна зробити висновок, що є недофінансування видаткової частини на охорону здоров'я, це є проблемою соціально-економічного розвитку.

В Україні найбільш проблемною ланкою вважається соціальна сфера, адже вона не є прибутковою. Тому коли йде мова про недофінансування цих видатків, проблему вирішують або їх зменшенням, або відміною конкретної соціальної програми. Проте таке вирішення проблеми є абсолютно некоректним.

Для розуміння проблеми видатків державного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення треба проаналізувати досвід зарубіжних країн у цій сфері. Соціальне забезпечення розвинених державі майже повністю відрізняється. Так у Великобританії соціальна допомога надається да рахунок системи страхування. В Німеччині видатки на соціальні послуги, а саме на пенсійне страхування, страхування на випадок безробіття та при потребі в догляді, складають майже 30% державних видатків. В Японії близько 87% видатків на соціальний захист виділяється на страхування осіб похилого віку, страхування здоров'я та інше. В Канаді видатки спрямовують на допомогу безробітним, неповнолітнім та іншим незахищеним верствам населення. В Україні видатки на соціальну сферу складають 15%. Але на реалізацію соціальних програм слід спрямовувати не менше 50% видатків державного бюджету.

До проблеми невідповідності до стандартів, є ще низка проблем, які потребують якнайшвидшого вирішення [4]:

- перевага рішень політичного характеру, а не економічного;
- невідповідність бюджетних послуг до витраченого обсягу видаткової частини бюджету;
- відсутність економії видаткової частини державного бюджету;
- видатки орієнтовані на споживання, а не на виробництва;
- недосконала доходна частина державного бюджету;
- великі обсяги видатків на загальнодержавні функції;
- недостатність видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення.

Підсумовуючи викладене можна сказати, що виявлено низку проблем видаткової частини державного бюджету України, вони можуть стати причиною непродуктивного функціонування держави та неефективного управління, низького соціально-економічного розвитку суспільства, нерационального і неефективного використання видатків призводить до заперечливих наслідків, тому слід розглянути напрями оптимізації видатків державного бюджету, які необхідно впроваджувати негайно.

Список використаної літератури:

1. Дейнека О. В. Теоретичні аспекти дослідження впливу державних видатків на економічне зростання. *Збірник наукових праць «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України»*. Випуск 38, 2014. С.105 – 115.
 2. ВВП України. *Міністерство фінансів України*. URL: <https://mof.gov.ua/uk> (дата звернення 01.02.2022).
 3. Державна казначейська служба України. Звітність. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> (дата звернення 01.02.2022).
 4. Л. А. Васютинська. Підвищення ефективності управління видатками: проблематика та прагматика. *Вісник соц. – економ. досліджень*, № 1 (69), 2019. URL: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2019/69/pdf/140-148.pdf>.
-